

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на Петя Кирчева Петкова
Тема : .. ЕКСПЕРИМЕНТИРАНЕ НА ЛЕКОАТЛЕТИЧЕСКИ СРЕДСТВА ЗА
ПОДОБРЯВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ДЕЕСПОСОБНОСТ ПРИ 7- 10
ГОДИШНИ УЧЕНИЦИ "

за придобиване на образователната и научна степен "Доктор"
Научна специалност – Теория и методика на физическото възпитание и спортна
тренировка вкл. (МЛФ)

Професионално направление 1.3.Педагогика на обучението по физическо
възпитание

Научен ръководител : доц. Каролина Георгиева Лазарова , доктор

Рецензент: доц. Димитрина Колева Дръндева, доктор

Една от основните задачи на физическото възпитание в училище е повишаване на физическата дееспособност на учениците като основа за здраве, жизнен тонус, активност и добра работоспособност. Независимо от честата смяна на учебни планове и програми, осигуряваните чрез предмета физическо възпитание и спорт знания, умения, отношения формират физическото развитие на децата. Особено тревожни са тенденциите за намаляване на физическата дееспособност на учениците. В тази насока търсенето и предлагането на допълнителни средства и методи, чрез които в часовете по физическо възпитание и спорт да се повиши двигателната активност на учениците, е актуално и полезно за практиката.

Физическата дееспособност се характеризира чрез нивото на двигателните качества бързина, сила, издръжливост, гъвкавост и ловкост. В това отношение леката атлетика, чрез разнообразните си дисциплини, е база за развитие на основните физически качества, които определят физическата дееспособност. В този смисъл съвсем логично и основателно дисертантката Петя Кирчева Петкова предлага и експериментира допълнителни упражнения и игри с

лекоатлетически характер в урока по физическо възпитание и спорт. Те допринасят за подобряване на двигателните качества на учениците от началния етап на основната образователна степен и повишават физическата им дееспособност.

Темата на дисертационния труд е актуална и полезна за спортната практика. Получените резултати могат да служат като наръчник на учителя по физическо възпитание за разширяване на набора от лекоатлетически игри и упражнения, които имат положително въздействие на физическото развитие на учениците.

Дисертационният труд на Петя Петкова е представен на 167 страници, отделно от тях 47 страници с 9 приложения. Работата е онагледена с 52 фигури и 34 таблици.

В структурно отношение дисертацията е разработена по стандартна схема с четири глави, литература и приложения.

В глава Първа проблемът за физическото развитие и физическата дееспособност е разгледан обстойно и подробно, като е даден превес на общите постановки. Значително по-малък е дялът на специализирани литературни източници за физическата дееспособност на учениците от начален етап на основната образователна степен. Напълно закономерно и добре е направен анализът на най-благоприятните периоди за развиване на двигателните качества, които са основата на физическата дееспособност на учениците. Тези периоди са основни критерии при подбора на лекоатлетическите средства и методи, когато се работи с подрастващи.

Съществено място е отделено на значимостта на леката атлетика в училищното физическо възпитание. Съвсем заслужено леката атлетика е основно ядро (област) от първи до дванадесети клас. Обосновано и аргументирано е описанието на задължителното учебно съдържание по лека атлетика във всички

образователни степени и етапи. Заслужава да се отбележи за стандарт 1 - техника, която се декомпозира на основни умения за начален етап, основни на техниката за прогимназиалния етап и развитие и усъвършенстване на спортната техника в средна образователна степен. Независимо, че тази формулировка на стандарт 1 е залегнала в учебната програма по физическо възпитание и спорт на МОН, в теорията и практиката продължава да се използва досегашната, традиционна терминология за „начално, задълбочено разучаване на определен елемент от техниката”, което присъства в приложенията (5-8). Ще добавя, че основните умения на дадена дисциплина са в началното разучаване на определен елемент от техниката.

В последното направление на глава първа ще отбележа представената кратка характеристика на програма на Международната асоциация на атлетическите федерации - „Kids athletics" (Лека атлетика за деца) като много уместна и полезна за разнообразяване на уроците по физическо възпитание.

Въз основа на извършения анализ на проблема по литературни данни са изведени изводи и обобщения, залегнали при формиране на работната хипотеза. Обобщената оценка за първа глава е положителна. Стилът и изложението на извършения анализ са коректни и точни.

В глава втора е описана професионално и задълбочено методиката на проведеното изследване. Целта на изследването се припокрива с трета задача. Броят на изследваните лица е 348 ученици, разделени в две групи - експериментална (179 бр.) и контролна група (169 бр.) - достатъчен контингент за достоверност на получените резултати. Педагогическият експеримент е обмислен и представен много добре. Допълнителните приложения (2-8) дават ценна информация за насочеността, вида и характера на избраните игри и упражнения, времетраене, дозировка и в коя част на урока са включени. Заслужава да отбележа, че разработената експериментална програма от Петя Петкова е съгласувана с

тематичното съдържание на учебния материал не само по лека атлетика, но и по другите основни области - гимнастика, спортни игри и допълнителна област - танци. По този начин въздействието на програмата е през цялата учебна година. Това позволява да се осигури пренос на двигателни умения от един спорт към друг и то от леката атлетика, която е база за развитие на основните физически качества.

Анализът на резултатите от педагогическия експеримент е извършен в пет направления. В първото от тях е направен вариационен анализ на резултатите на експерименталната и контролна група по класове, поотделно за момичета и момчета, по шест показатели. Четири от спортно-педагогическите тестове са стандартни, посочени в Държавните образователни изисквания - стандарт 2 за оценяване на физическата дееспособност на учениците, като допълнително са включени 20 м бягане от висок старт и бягане за издръжливост от програмата Лека атлетика за деца (Kids athletics).

Анализирани са средните стойности на постиженията, размах, min. и max. стойности, средна грешка, коефициент на вариация. Посочени са особеностите в развитието на показателите по класове, по пол и изследователски групи.

Най-общо данните от вариационния анализ на двете групи показват относителна хегемонност и развитие по всички показатели. Изведени са водещите двигателни качества в различните класове. Констатирана е голяма вариативност на резултатите в тестовете Хвърляне на плътна топка и Бягане за издръжливост.

Във второто направление на глава трета е проследена динамиката на показателите за физическата дееспособност на учениците, след прилагане на експерименталната програма с лекоатлетически игри и упражнения. Анализирани са абсолютните стойности на изследваните показатели по групи и класове. Данните са отразени в таблици от 11 до 22 и графично представени от фиг.7 до

фиг.30. Резултатите показват, че по всички показатели, характеризиращи физическата дееспособност, учениците от експерименталната група отбелязват по-голям прираст в сравнение с контролната група.

Това потвърждава хипотезата, че целенасоченото прилагане на допълнителни средства с лекоатлетическа насоченост в урока по физическо възпитание и спорт, допринасят за подобряване на физическата дееспособност на учениците от начален етап на основна образователна степен.

От анализа на данните за възрастовата динамика на прираста на изследваните показатели се установява, че при бързината най-висок прираст е реализиран в първи и втори клас (7-8 год.) за момчета и момичета; взривна сила на долни крайници при 8 год. при момчета (втори клас) и 8-9 при момичета (втори, трети клас). Общата издръжливост е с най-значителен прираст в първи клас (7 год.) при момичета и 10 год. при момчета (четвърти клас).

Следващата част от анализа разглежда взаимовръзките между тестовете за физическа дееспособност. Чрез корелационния анализ се установява водещото значение на двигателните качества в различните класове. Най-обобщено може да се посочи, че за първи и втори клас водещо значение имат показателите за бързина и скоростно-силови способности. В трети и четвърти клас се повишава ролята на общата издръжливост и за двата пола.

Данните от оценката на физическата дееспособност са представени в табл. 31, 32, 33 и 34. Като обобщение се установява повишаване на оценките и при двете групи, като те са по-съществени при експерименталната група. Заслужава да се отбележи, че най-малък брой точки учениците са получили за теста Хвърляне на плътна топка, а най-голям за 50 м гладко бягане. Добре щеше да бъде да се приложат в табличен вид нормативите за оценяване на физическата дееспособност за отделните класове.

В разработената експериментална програма от Петя Петкова са включени голям брой игри с различна насоченост, разделени на игри с бягане, игри с бягане, скачане и прескачане и игри с хвърляне. Съвсем основателно е проведено анкетно проучване за предпочитанията на учениците към предложените игри. Анализът на данните от анкетните карти показва интереса, мотивацията и желанието на учениците към определени игри, което улеснява учителя по ФВС при реализиране на задачите на урока и развитието на физическата дееспособност на учениците в началния етап на основна образователна степен. Получените резултати са много добре онагледени чрез 4 таблици и 16 фигури.

В последната глава на дисертационния труд са формулирани 8 изводи и 4 препоръки, които са обвързани с поставените задачи, произтичат от направените анализи и от получените резултати.

Изведените препоръки насочват и помагат на учителя по физическо възпитание да проявява творчество и инициатива при подбора на допълнителни лекоатлетически игри и упражнения за развитие на физическата дееспособност на учениците. Разработената програма не само помага да се подобрят показателите на физическата дееспособност, но и повишава интереса и мотивацията на учениците. Получените резултати и представените приложения от 2 до 8 са значими и полезни за учителя.

В края ще отбележа, че с приносен характер са посочените игри и упражнения с лекоатлетически характер, съобразени със спорта, задачите и частта (подготвителна, основна) на урока по физическо възпитание и спорт. На второ и трето място посочвам прилагането на отделни елементи от програмата „Kids athletics” и предпочитанията на учениците към определени игри. Според мен най-същественото и с голям приносен характер е обвързването на работата за физическа дееспособност на учениците с темата и задачите на урока по физическо възпитание и спорт. Това означава, че се нарушава традиционната

практика в урока да се работи за реализиране на отделните задачи за техника (стандарт - 1) и за развитие на физическа дееспособност (стандарт - 2) като два отделни компонента. Съвременните тенденции, които са залегнали в програмните документи на МОН, насочват към тълкуване и прилагане на стандарт-1 и стандарт-2 като едно цяло. В това отношение лекоатлетическите упражнения, чрез които изучаваме техниката (стандарт -1), непосредствено влияят върху развитието на съответното специфично физическо качество, характерно за дадена дисциплина и не е целесъобразно да се работи поотделно.

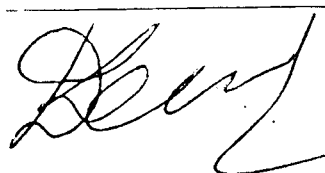
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на Петя Кирчева Петкова е разработен и представен в завършен вид и отговаря на всички изисквания за подобна разработка. Дисертацията е правилно структурирана и много добре онагледена, с висока практическа значимост.

Всичко това ми дава основание да дам висока оценка на труда и ми позволява да приканя Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Петя Кирчева Петкова образователната и научна степен "ДОКТОР".

София, 10.04.2017 г.

Рецензент :

Доц. Димитрина Колева, доктор